

Štev. 4. Leto 3.
Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrtletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravlništvo:
Ljubljana, Karla Marksa trg 2 (prej Turjaški
trg), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpin in organizirajte se vsi v USŽJ

Kongres Združene Delavske Strokovne Zveze.

Strokovna komisija za Slovenijo je sklicala kongres, ki se je vršil v soboto in nedeljo, dne 4. in 5. februarja 1928.

To je drugi kongres po ujedinenju strokovnih organizacij. In kakor je konres Ujedinenja ali takozvani ti-volski kongres bil prepojen strem-ljenja po ujedinenju strokovnega delavskega gibanja in se vršil z zavestjo, da je edina rešitev proletariata v skupnosti in v enotnih razredno-bojevnih strokovnih organizacijah, tako je sedaj ta drugi kongres stal v splošnem hotenju po notranjem ojačenju delavskega strokovnega gibanja. Da se mnogo ni izvršilo, kar je sklenil ti-volski kongres, je iskati vzroke v neprestanem, medsebojnem napadanju in blatenju delavskih frakcij na političnem polju in pa stališče levih in desnih ekstremistov na idejo ujedinenja, ki je bilo — izrabljaje te ali one napake, ki se nehote izvršijo pri vsaki akciji — tako, da se je stremelo delavstvo odvracati od te ideje, ker baje pomeni kapitulacijo, likvidacijo itd. Poleg tega pa tudi nikdo ne more zahtevati, da se v enem ali drugem letu popravi vse to, kar se je poprej več let lomilo in rušilo. Vsaka operacija ne prinese bolniku takojšnjega zdravlja, nego mu v prvi vrsti obrazuje in očuva življenje, a zdravje se mu potem vrača polagoma — ali sigurno.

To je pričal sedanj, drugi kongres. Njegov potek in njegovi sklepi so dali dokaz, da se strokovno gibanje v Sloveniji postavlja na trdna tla. Splošno hotenje po notranjem ojačenju gibanja je bilo izrazito podano ne samo s sprejetimi resolucijami, nego se je to čutilo v delegatih samih in poteku kongresa.

Kadar padejo besede, kakor n. pr. iz ust delegata rudarjev, je to velik znak konsolidacije delavskega gibanja sploh. Rekel je:

»Kaj se vprašujete, da pri nas še ni močnih organizacij? Mesto, da bi navadnega delavca, ki je komaj prišel s kmetov v tovarno, poučili in vzgajali v bratski slogi med delavci, ste mu kazali: ta je falot, oni tam je lopov, ta je po Moskvi podkupljen, oni tam je socialpatriot. Nehajte s to politiko, pričnite delavstvo vzgajati, pa bodo tisoči, danes neorganizirani, na bodočem kongresu dobri člani delavske bojne armade.«

Na kongresu je zastopalo 86 delegatov 5753 članov, včlanjenih v 10 zvezah. Po strokah je 30 železničarskih, 3 rudarskih, 7 lesnih, 1 privatni nameščene, 2 oblačilna, 1 dimnikarski, 13 kovinarskih, 7 živilskih, 12 monopolskih, 10 od Splošne delavske zveze in 1 čevlarski kmočnik.

Debata o poslovnem poročilu je bila živahna in ostra. Pokazala je, da treba pri strokovnem zedinjenju mnogo zrelosti. Treba enotno ideologijo, enotno taktiko, enotno voljo. Strokovna komisija mora ustanoviti pred vsem enoten urad. Vsi strokovni tajniki morajo biti odgovorni njej in od nje dobivati direktive. Tako se Strokovna komisija v resnici uveljavi kot vrhovni forum v Sloveniji.

S. Petejan kot edini narodni poslanec je imel referat o položaju delavstva in stanju socialne politike. Pokazal je, je kako razni pravilniki ministra za socialno politiko kršijo prejšnje socialne zakone in s tem poslabšujejo položaj delavstva, mešto

da bi ga izboljšavali. Zakon o starostnem, niti zakon o brezposelnem zavarovanju ni niti stopil v veljavo. Delavski pravilnik železničarjev jemlje ne samo stare pravice železničarjev, nego jih še poslabšuje. In k temu narodni »železničarji« ministra še hujskajo, naj ga ne spreminja, ker je modern.

Povedal je globoko, dasi vsakdanjo resnico, da delavci čakajo vedno na rešitev svojih vprašanj od zgoraj, bodisi od Delavske zbornice, bodisi od ministra, bodisi od poslancev. Ta vprašanja pa se bodo rešila le potom razrednega boja delavskih mas. V boj morajo iti mase, včlanjene v delavskih organizacijah.

O obratnih zaupnikih je poročal s. Uratnik, s. Stanko pa o akciji in taktiki strokovnih organizacij. Med drugim je podvlačil, da pri nas ni treba več ujedinenja, ampak v že ujedinjene organizacije treba privedi člane. Da se na jugu ujedinenje ni izvršilo, ni krivda Strokovne komisije, niti posameznih vez, nego druge direktive »nezavisnih« organizacij; ker kršitev proletarske demokracije, ako ni kaj po volji gotovim funkcionarjem, ne zbližuje, nego odbija. Akcijski odbori, ki navadno odrečejo, ko treba izvršiti sklep, niso privedli do ničesar drugega, kakor da so dejansko delo zanikali. Tudi strankarsko neodvisnost so nekateri napačno tolmačili. Mi smo istočasno s neodvisnostjo poudarili razredno bojnost, na podlagi katere sprejemamo vse delavce, ki se hočejo boriti za svoje interese. Strokovne organizacije so del celokupnega razrednega delavskega gibanja in nimajo s stanovsko lažjo ničesar opraviti, kakor tudi ne z bratstvom kapitalizma in buržuazije.

S. Mihevc je govoril z mezdni in tarifni politiki in s številkami dokazal, kako se je dvignila produkcija v promogovni, lesni, tekstilni, kovinarski industriji v kljub redukcijam in znižanjem mezd. Delavske plače znašajo povprečno komaj 53 odstotkov predvojnne višine.

Vsi referati so bili večkrat burno odobravani. Živahna diskusija se je vršila in pričala, da se delegati zavedajo svoje odgovornosti in da hočejo dober pokret.

Resolucije so bile sprejete soglasno in sicer k točki »Akcija in taktika«, o sodelovanju med »Svobodo« in strokovnimi organizacijami, o delavskih zaupnikih, o tarifni in mezdni politiki, o socialno-političnem položaju delavstva ter predlog k proračunu Delavske zbornice, ki predlaga, naj se v proračunu votira fond 100.000 Din za podporo preganjanim zaupnikom in 100.000 Din za podporo brezposelnim.

Novo izvoljeni odbor je bil soglasno sprejet, in sicer: Predsednik Jernejčič, tajnik Stanko, blagajnik Dermastija; kot člana pa Vrankar in Arh. Za ožji odbor pa: Židan, Čamernik, Makuc, Jamnik in Prezeli; za širši odbor: Čanžek, Skuk, Ropratt in Pliberšek. V nadzorstvo: Tome, Jakomin in Hojnik.

Nato se je po nekaterih pojasnilih zaključil lepo uspeli kongres.

Pripomba uredništva: Članom pripomočemo, da si prečitajo štev. 3. in 4. »Delavca«, ki je izšel 10. februarja na 8 straneh in ki podrobno poroča o kongresu in priobčuje izvlečke referatov in resolucij.

Sabotaža od zgoraj!

Kritika sodruha Kitek-a o poročilu bolniškega fonda na skupščini, katere se je vršila dne 1. februarja 1928.

Poročilo je obširno in vestno. V podrobnosti se ne moremo spuščati, ker nismo v predmetu delali. Zaznali smo pa, da čisto omenja finančno slabo stanje humanitarnih fondov in s tem razlogom opravičuje neizvršljivost dajatev. Na tej točki je treba, da v zadevo prodremo. Na prvi pogled kažejo obračuni za preteklo poslovno dobo, da manjka na prispevku s strani prometne uprave preko 3 milijone dinarjev. S to vsoto bi bilo mogoče mnogo solz preprečiti, mnogo želja utešiti in dokaj dajatev izvršiti. Naredba, s katero je humanitarni fond ustanovljen, določa iz državnega prometnega proračuna prispevek bolniškemu fondu po potrebi, najmanj pa toliko, kolikor znašajo prispevki članov. Kdo je torej kriv nezadostne dotacije pri humanitarnih fondih? Odgovor na to vprašanje nam daje »Pravilnik za računovodstvo in finance«, ki v 9. točki določa, da ima mesečno in avtomatično fondu izplačati državni donos Generalna direkcija drž. žel. Uvodom tega pravilnika zabijuje minister, da za bolniški fond striktno izplačuje vse pripadajoče prispevke. Vsled tega je za Generalno direkcijo drž. žel. obvezno mesečno avtomatično, to je samoniklo in striktno, torej brez pridržka, izplačati bolniškemu fondu toliko, kolikor znašajo mesečni prispevki članov. Vrhovno nadzorstvo nad humanitarnim fondom vrši minister za promet po socialno-humanitarnem odseku. Ta pa zopet po § 10, točka 10 navedene naredbi upravlja vso imovino fonda in po točki 13 lahko izreka denarne kazni odgovornim osebam, ki ne poslujejo po tej naredbi in po pravilniku, torej v konkretnem primeru odgovornim organom Generalne direkcije drž. žel., ki je kot objekt kontrole humanitarnemu fondu ministrstvu podrejena.

Oblastna uprava, ki mora po § 11 točka 10 poslati ministrstvu za promet poročilo o svojem poslovanju in o poteku skupščine, naj zahteva od ministrstva, da po svojem organu, humanitarnemu odseku v Generalni direkciji drž. žel. izsledi krivce, ki s tem, da ne izvršujejo naredbi in pravilnika, povzročajo v humanitarnem

fondu stalno denarno krizo in tako preprečujejo izpolnjevanje obveznosti.

To žalostno stanje ima čisto duševne vzroke. Motivi za čut skupnosti, na katerem je zakonodavec osnoval humanitarni fond, so veliko višji, kakor motivi za nasilje, oblast, moč in diktatorstvo, s katero se zoper nas operira. Vrhovni plasti humanitarne samouprave je priročneje se udeleževati s surovo silo, ter kratkomalo sabotirati določila, ki imajo zakonito veljavo, prikradati članstvu fondov zastopstvo, čeprav je to samo materijalen uspeh ki nikakor ne odtehta moralen nivo. Oni zgoraj se poslužujejo štrajka, dočim so nam to prepovedali.

Zakonodavec se je uspešno uveljavil v okviru evropskih tradicij, toda izvrševalec zakona se še za takšen napredek ni mogel ogreti. Mi se pa kulturni kontinuiteti ne moremo odpovedati, kar smo si že izvojevali, si hočemo ohraniti in nadaljevati. Na naši strani je znanost, so zdravniki, biologi in higieniki. Vse to vеди od individualno-higieničnega k socialno etičnemu. V prizanesljivosti le konstatiramo, da vodilne faktorje samouprave fondov, ki nam odrekajo zakonite prispevke ne vodi pravna svoboda. Te v modroslovju utemeljene čednosti je deležen tisti, ki more samo dobro hoteti in slabo odvracati. Svobode je vreden, kdor je ne zlorablja in bližnjemu nekršeno naklonjuje. To si želimo in za tem gremo. Imamo fantazije dovolj in zmognosti sublimacije ciljev bodočnosti, da košček za koščkom uvrstimo v sedanost; tako premagamo čas in poboljšamo sodobnost. Razumemo proroka Izajja, ki ocenjuje vrhovno plast človeške družbe: Tovj poglavarji so navadni pajdaši tatov, vsi ljubijo darov ein hodiijo za plačilom, siroti pa ne prisodijo pravice. Nič se ne čudimo, če še danes ni boljše, ker večina še ni zrela za preokret navzgor.

To se mi je zdelo potrebno pripomniti k poslovanju takomenovane samouprave humanitarnih fondov in mislim, da sem se odzval le svoji moralni dolžnosti kot skupščinar.

Izredni občni zbor Nabavljalne zadruga v Šiški

se je vršil v nedeljo dne 12. febr. 1928. Razpravljati bi se imelo sicer o preskrbi denarnih virov za razširjenje poslovanja ter se je govorilo o bančnem posojilu, kar pa je večina delegatov zavrnila ter je bilo končno sklenjeno, da se za odbor pooblastilo, da se gme zadolžiti za vsakega starega ali novega člana za 1200 Din.

Gospodje Juh in še nekateri so predlagali, da se izvrše po vsej progi sestanki in agitacija, da pristopijo dosedanj odjemalci gospodarske poslovalnice v »Nabavljalno zadrugo v Šiški«. G. Vargazon pa je razkrinkal »korupcijo« v Gospodarski poslovalnici, ker je dajala direkiji posojila. Na to ugotovitev povdarimo mi le, da po našem mnenju to ni nikakora korupcija, ker se je ves denar do zadnjega fika vrnil zopet Gospodarski poslovalnici.

V letu 1926 je bila večkrat koncem meseca velika kriza ter je direkiji manjkalo za izplačilo plač včasih kar po en do dva milijona dinarjev. Nakazilo iz Beograda potom Narodne banke se je zavleklo in ako »Gospodarska poslovalnica« ne bi posodila denarja, bi osebe prvega sploh ne dobilo plače. Ta korak je bil torej podvzet v interesu osebja.

Padle so na naslov »Gospodarske poslovalnice« izjave, »da se manipulira z mojim denarjem in krade itd.« Ni naš namen zagovarjati dosedanje Gospodarske poslovalnice, vendar pozivam v interesu prizadetega železničarskega osebja, da se pride

z jasno besedo na dan in javno dokaže vsako nepošteno manipuliranje in tatvine, da se zadeva, če je potreba, tudi sodnijsko razčisti. Mi smatramo dotičnega, ki ve za tatvine, pa jih ne razkrije, najmanj za odgovornega.

G. Juh je še nekaj govoril, da ne mara nikakih zvez s konsumi g. Kristana in da naj bodo železničarji za sebe. S tem je direktno pokazal, s kakimi izmišljotinami hočejo iti gospodje zvezarji med železničarje, povemo pa jim že vnaprej, da se njih varanje ne bo posrečilo.

Opozarjamo vse sodruge na agitacijo, ki jo bodo zvezarji pod katerokoli firmo vršili na progi, da naj železničarji pristopijo k Nabavljalni zadrugi v Šiški. Nismo proti nabavljalni zadrugi, ker pozdravljamo in hočemo podpirati vsako zadrugo delo, dokler je v korist železničarjev, ne bomo pa nikdar dopustili, da bi se šlo med železničarje z raznimi frazami in lažmi. Kdor od dosedanjih odjemalcev Gospodarske poslovalnice hoče iti v Nabavljalno zadrugo v Šiški, naj gre, najljubše naj se mu čistega vina o plačilu delu, kdor pa hoče ostati član zadruga Gospodarske poslovalnice, naj se ga ne vara z raznimi »strašili« ala Kristan in podobno. Povejte ljudem jasno, da sta dve zadrugi; gospodje zvezarji, povejte jim tudi, da ste vi ustanovili tudi zadrugo Moste, katero ste pa pustili mirno zaspati. Ako boste uganjali demagogijo tudi z gospodarskimi vprašanji, pričakujte tudi temu primerne udarce.

Zakaj propadaju železnice?

Prinašamo dobesedno ostavku, ki jo je podal neki inženjer na državno službo:

Gospodinu
Generalnom direktoru Državnih Železnica
Beograd.

Čast mi je obratiti se Gospodinu Generalnom direktoru sa molbom, da mi izvoli uvažiti ostavku na službu kod Mašinskog Odeljenja Gen. Direkcije.

Pri toj prilici si dozvoljavam navoditi razloge, zašto sam u to prinudjen.

Rodjen u fabrici kola mojeg poč. oca odrastao sam takoreći kod industrije, i čim sam svršio tehničke studije, potražio sam službu kod renomiranih fabrika, n. pr. Citroen, Hispano Suisse i Etat.

Posle tri godine prakse kod privatne velike inustrije nastupio sam sa velikim nadama u službu kod Mašinskog Odeljenja kao tehničke centrale najvećeg preduzeća u svojoj otadžbini, t. j. Državnih Železnica.

Na žalost doživio sam veliko razočarenje: umesto da bi mogao ispoljiti svoje znanje kao diplomiran inženjer sa trogodišnjom praksom, uposlen sa punom odgovornošću za svoj stručni rad, morao sam vršiti poslove nekvalifikovanog pisara, u-voditi i razvoditi akta, sastavljati specifikacije, tabele itd. reparacionog odelka — dok jedna nekvalifikovana dnevničarka vrši stvarno funkciju šefa i referenta crtaonice, t. j. jednog od najvažnijih odelka, koji već kod manjih preduzeća mora da radi bez grešaka. Takve prilike bez očigledne protekcije po mojem mišljenju nemoguće su. Razumljivo je, da je rad u takvoj crtaonici, gde komanduje dama radeći ručne radove, ozbiljnom inženjeru nemogućen, jer je to u-vreda staleškog ponosa.

U opšte meni se čini neumesno, da se me je dalo odmah u centralu, umesto u jednu od najboljih radionica u praksi, i tek onda u Mašinsko Odeljenje, kako bi mogao preuzeti pod odgovornošću ma koji referat bilo i biti od koristi. Tako se može desiti slučaj, da ceo radionički odelak uključivo sa šefom

ne zna n. pr. za šta su pojedine mašine, koje se imaju upotrebiti u Kraljevu, kako je bio to slučaj sa »balancier-mašinom«. Tako je moguće, da se čini u Centralnom Magacinu Batajnica godišnje milionska šteta, jer propadaju skupocene precizne mašine alatlike bez krova zajedno sa ogromnom količinom rezervnog materijala. Tako je moguće, da imamo nesavremene specijalne uslove, da smo prespavali savremeni napredak drugih država i da vodimo sve diletanski na nepreglednu štetu ekonomije i ugleda Državnih Železnica.

Sve to je posledica parole gospodina šefa Radničkog odelka, da »kod nas apsolutno ne treba inženjera sa praksom«, koji valjda želi da je okružen mladim inženjerskim kadrom, koji će bez nadaljnjeg primati svako njegovo rešenje. To je posledica prakse, da se akta odnoseća se na jedan i isti posao, kajo spadaju u dužnost rešavanja jednog istog činovnika, koji sve potrebne podatke ima, rešavaju od 4, 5 i 6 inženjera. To je posledica starog birokratizma, koji gleda samo na formu in samo da izgleda, da se nešto radi, a na uspeh celokupnog preduzeća nikako.

Sve gornje žalosne konstatacije dokazati mogu na konkretnim slučajevima iz mog rada i uvidjaja kod Mašinskog Odeljenja, i molim Gospodina Generalnog Direktora, da mi veruje, da sam ih naveo iz najbolje namere, kako bi mogao bar na taj način biti od koristi Državnim Železnicama, koje smatram za najvažniji instrument za privredjivanje i za eventualno ratovanje. Mašinsko Odeljenje Radionički Odelak od danas kočnica je svakog razvika i napretka Državnih Železnica, umesto da im bude jak motor.

6. januara 1928. god. u Beogradu.

Učtiv:

P. K.

Opomba uredništva: Priobčujemo bez komentarija.

Vijesti oblasnog sekretarijata Sarajevo. Živežno skladište i zadruga za odevanje željezničara u Sarajevu.

Uprava Saveza B.-H. Željezničara već nekoliko godina vodi borbu za sređivanje nezdravih prilika u »živežnom skladištu i zadrugi za odevanje«, u kojima ljudi bez icačijega poverenja već godinama pašuju. Na akciju, koja je ponovo pokrenuta, a kojoj se Savez priključio, uprava »Potrošačke zadruge« donela je jedan ispravak koji je od reči do reči netačan. U njemu je stvar tendenciozno prikazana sa namerom da unese zabunu među članove Konzuma i Zadruga za Odevanje. Tačno je, međutim, ovo:

Živežno skladište bosansko-hercegovačkih željezničara osnovano je da pruži željezničarima što jeftinije živežne namirnice, iskorisćujući u tu svrhu i režijske povlastice. Osim toga svaki je član uplatio 30 kruna u zlatnoj valuti i time je povećan obratni kapital. Direkcija, koja je davala povlastice u vožnji i svoj personal da ubire članarinu, imala je pravo nadzornog odbora, i to svoje pravo regulisala je službenim propisom broj 35. Upravni odbor sazivao je redovno godišnje skupštine i podnosio bilans na odobrenje. Skupština je davala razrešnicu starom i birala novi odbor. Konzum je i za vreme rata radio i čak je otvorena i mesnica, koja je članovima prodavala meso mnogo jeftinije od mesara u gradu.

Po ujedinjenju Ministarstvo Saobraćaja dalo je u zajam Konzumu milion i po dinara i postavilo je svoj komesarijat. Protiv toga komesarijata stalno je vođena akcija od strane radničkih sindikalnih organizacija i on je formalno ukinut, ali faktično postojao je i dalje jer se odbori nisu birali na skupštinama, nego putem nekakvih anketa. Nova pravila zadruge dala je direkcija na izradu g. Dr. Daiću, a njegovi su saradnici na tome poslu bili članovi Udruženja Nacionalnih Željezničara. Kad su ta pravila bila gotova, sazvana je anketa za 8. maj 1926., na kojoj je Savez Bosansko-hercegovačkih Željezničara učestvovao sa svoja dva delegata, a docnije, 11. jula 1926., održana je još jedna anketa, na koju su bili službeno pozvani: Savez Bosansko-hercegovačkih Željezničara, koji je predstavljao 750 članova, sa 4 delegata, Udruženje Nacionalnih Željezničara sa 19 službenih delegata (u stvari je to udruženje bilo zastupano sa preko 80 članova), Činovničko Društvo sa svojih 205 članova bilo je

zastupano sa 8 službenih delegata i Udruženje Strojovoda, zastupano sa 2 delegata.

Na toj anketi pravila se gotovo nisu ni pretresala, nego se odmah pristupilo izboru odbora i podeli bogatih nagrada. Kad su delegati Saveza Bosansko-hercegovačkih Željezničara videli pred sobom ko predstavlja željezničare i da se pravila bez prethodnog pretresa podnose jednostavno na usvajanje, zatim kad su primetili da godišnju skupštinu sačinjavaju 60 delegata, od kojih je samo 10 radničkih, i da se od tih 60 delegata bira upravni odbor od 15 lica, od kojih su samo 2 radnika, osim toga da se upravni i nadzorni odbor nagrađuje sa 10 posto od čistog prihoda, da se zadrugari dele na jedne koji imaju i na druge koji nemaju pravo glasa, — delegati Saveza B.-H. Željezničara se sa takvim radom nisu mogli složiti, već su uložili svoj protest i odustali da dalje aktivno učestvuju u radu te ankete (ali su ostali i dalje kao posmatrač i rada ankete). O načinu rada ankete delegati su podneli izveštaj na članskoj konferenciji, sa koje je poslata protestna rezolucija Direkciji Železnica u Sarajevu. Docnije se Savez preko svoga delegata žalio i kod g. ministra saobraćaja zbog nasilno oduzete imovine konzuma i zavoda za odevanje, čijom imovinom raspolažu po svojoj volji nametnuti odbori. Na to je g. ministar naredio likvidaciju konzuma i zatražio da se ministarstvu vrati pozajmica od milion i po dinara.

Savez B.-H. Željezničara, koji je i do sada stalno vodio akciju protiv štetnoga rada nametnutih odbora u tim, za željezničare vrlo važnim ustanovama, pridružuje se i sada toj akciji dok ona potpuno ne uspe.

Nevolje sektijskih radnika.

Položaj uposlenih radnika kod odeljenja za uzdržavanje pruge u Sarajevu više je nego očajan. Ovi radnici vršeći ljet i zimi, kiši i snegu teške poslove, za taj svoj naporni rad najmizernije su od svih željezničara plaćeni. Ovi radnici pored toga izvrnuti su i drugim raznim nepravdama sa strane svojih pretpostavljenih, a naročito oni koji nemaju kod svoje kuće ništa, nego zavise potpuno od svoje zarade. Oni, koji su bolje stojeći i mogu da donesu nadzorniku punu torbu, sa njima se drukčije postupa i u svemu im se kroz prste gleda. Ovo se čini naročito sada pred konac budžetske godine, te se one, kojima je potreban svaki radni sat — jer to im je jedini prihod — šalje na besplatan dopust,

dok na njihova mesta dolaze oni sa torbama.

U proganjanju radnika naročito se odlakuje pružni nadzornik Šlajfer kod 7 sekcije, i to kako kod posla tako i kod slanja na dopust.

Merodavni faktori trebali bi da svoje podčinjene poduče da pri ovakovim slučajevima — kada nema kredita za sve radnike — šalju na dopust one koji mogu torbe da donose, a oni koji žive samo od nadnice da se ostavljaju na radu.

Ovome zlu, koje je nastalo i koje željezničare iz dana u dan sve više tare, mogu stati na kraj jedino radnici, stupajući u redove klasnosvesnih željezničara, t. j. jačajući svoju klasnu organizaciju. Zato svi sektijski radnici do zadnjega treba da pristupe u svoju klasnu borbenu organizaciju te preko nje poboljšaju živote sebi i svojoj obitelji.

Pašaluk u sarajevskoj željezničkoj radionici.

O pašaluku neke gospode iz željezničke radionice u Sarajevu mi smo više puta pisali i očekivali da će uprava radionice uvideti opravdanost naših tvrdnji i da će zlo, koje postoji u radionici, ukloniti. Međutim uprava ne samo da to zlo nije uklonila nego je dopustila da neki od gospode činovnika provode svoje želje do mile volje.

To njihovo pašovanje dodijalo je radnicima, koji su van svake organizacije, te su gospodu Popovca i Resulovića tužili Generalnoj Direkciji Železnica. Rezultat te tužbe nije nam poznat.

U svoje vreme g. Popovac je pomoću svojih intriga premostio druga Majstorovića sa dužnosti mašiniste i pored svih njegovih ispita postavljen je na najteži posao da radi ispod vagona na Alipašinom Mostu. To je g. Popovcu, kao sekretaru nacionalnih željezničara trebalo zato, jer je drug Majstorović bio predsednik Saveza B.-H. Željezničara.

A sad je, izgleda, po izjavama te gospode, došao red i na drugog predsednika Saveza, koga će ne samo premostiti, već i — posve otpustiti.

G. Popovac otišao je tako daleko da je preko svojih štićenika počeo da uhodi predsednika Saveza B.-H. Željezničara. Naročito su razvili svoju »akciju« od kako se povelala reč protiv rada u željezničkom konzumu. Stariji radnici na željeznici zgrižaju se nad tim pojavama u radionici, od čega za željezničku radionicu može biti samo šteta.

Apelujemo na upravnika g. Matića, kao objektivnog čoveka i stručnjaka, da te zle i štetne pojave u radionici spreči. A radnike naročito pozivamo da se okane ljubiti skute gospodarima radi položaja, jer takav izdajnički rad ne dolikuje svesnom i u poslu sposobnom radniku. Protiv svih tih štrebera i protekcionasa bez sposobnosti Savez B.-H. Željezničara najenergичnije će se boriti.

Vestnik tajništva Ljubljana.

Jesenice.

Impozantan shod, ki se je vršil na svečnici v prostorih hotela »Triglav«, je pokazal, da se zavedajo željezničari, da so oni tudi ljudje, da ne bo dolgo, ko bomo stali v vrsti eden kot vsi za naše pravice. V svakim dnevi naraščajo naše vrste, ki se večajo v veliko bojno fronto željezničarjev.

S. Stanko nam je orisal vse težnje današnjega aparata željeznice. Vsi prisotni so ga lepo in mirno poslušali ter pritrdjevali njegovim izjavam. Govoril je tudi S. Makuc, ki nam je tudi lepo orisal ves naš težavni položaj, ki nas tare in tepe, a to le po krivdi nas samih. Spoznali ste, sodruzi, na kateri strani je pravica in videli ter slišali ste, da je naša rešitev le v enotni, razredni bojovni organizaciji, v »Savezu željezničarjev«.

Sodrug! Kar je povedal S. Jeram, naj navedem par besed iz njegovega govora. Omenjeni sodrug ni željezničar, pač smo ga povabili na shod, da spozna tudi ostali svet, kakšna krivica se godi željezničarjem. Izvajal je sledeče:

Ko sedim tukaj sredi vas, željezničari, se mi nekako blede pred očmi, nekaka tema se mi dela, ko slišim od mojih predgovornikov, na kolikih potih ste željezničari. Koliko je vaših organizacij, koliko društev, koliko tega in tega, da se niti ne zavedam, kam sploh spadate vi, uboga para željezničarska. Kdo je kriv tega vašega slabega položaja? Sami? Težak je ta izrek, toda resničen. Zakaj ste razkosani na toliko organizacij, zakaj so vam potrebna kategorijska društva, zakaj toliko potov, ko pa vsi

stremite po izboljšanju vaših razmer; tu vas ne umejem. Vsi dobro veste, da v slogi je moč in to je danes pri vas željezničarjih popolnoma pozabljeno. Rešitev vaša je v vas samih, v vaših vrstah in zato vam tudi kličem, bodite složni in lepša bodočnost se vam odpiral!

Zadovoljni smo, da smo imeli shod ves drugačen kakor pa naslednje organizacije in vrste naše se večajo. Zmerom več nas stoji v borbi za pošteno delo ter pošteno plačo.

Še par takih shodov in jeseniški željezničari bodo spoznali, kam spadajo, kaj so in kje je njih dom, dom sloge!! Še enkrat kličemo: Vsi v Savez željezničarjev Jugoslavije!

Jeseničan.

Videm-Krško.

Ker se od nas malokdaj kaj sliši, si lahko mislijo naši sodruzi, da vlada tukaj največje zadovoljstvo. Ali, žalibog, temu ni tako. Zlasti sedaj, ko je novi »Pravilnik« zagledal luč sveta, so razni gospodje takoj vzeli progovno delavstvo in profesioniste na piko. To ubogo delavsko paro, ki je že itak do kraja fizično izčrpana, se še bolj priganja. Narejenega ni nikoli dosti. Pač pa se naročava, da naj se gleda, da se delavca je kolikor mogoče »praktično« in »ekonomsko« izrabi. Glavno je, da delavec kolikor mogoče veliko producira, a tega pa nihče ne vpraša, ali mu je mogoče za njegovo malenkostno plačo izhajati. Le naj se pogleda delavce na progi, kako so izdelani in izmogni, kot da bi bili jetični. Slabo obdelani in strgani so, ker jim ne preostaja toliko, da bi se malo bolj oblekli kot je za zimo potrebno. Ni čudno torej, da smo dostikrat dobili povelje, da se naj skrijemo, kadar je imel dvorni vlak mimo peljati. Pa še več. Šikaniranje je na dnevnem redu. Profesionisti niso nič izvzeti; tu nahruli kak predstavljeni profesionista za malenkost in ga ozmerja za »goflo«, in to na kraju, kjer razne privatne osebe slišijo. Naj bi imel vsaj toliko olike, ako kdo kaj zakrivi, da ga pokliče v pisarno in mu tam pove oziroma ga posvari, ako potrebno. Mi pa pravimo, da kdor je po človeški podobi ustvarjen, nima golle, ker takšnega tudi željezničarski zdravnik gotovo ne bi za službo spoznal. Ako profesionist v delavnici na postaji dela, ni prav, reče se mu, naj se že enkrat »skida« na progo delat, ako pa gre na progo delat, se mu spet predbaciva, da hodi na progo na sprehod.

Tudi postajnemu osoblju se ne godi dosti bolje. Posebno skrben je g. načelnik, ki vedno jamra, kako slabo plačo ima, čeprav zasluži toliko kot pet delavcev. Toda vse premalo. Direkcija mu je dala zemljišče, da si lahko prasiča zredi. Manjka pa gnoj za njivo in bi bilo treba še hleva in kravo, da se mu ne bo treba za cestno blato potegovati, katerega pa on rajši privatnim ljudem odda. Zato je pa za skladiščno osoblje prav skrben, pa ne da bi jim preskrbel peč, ker že cele zime prezebeajo, pač pa, da si ne bi kateri z mrzlo pijačo zlodca pokvaril, ako kdaj kak tovarnik kaj seboj prinese. Ker je ta gospod za vse te stvari tako skrben, naj še za to skrbi, da se ne bodo tiste vozovne plombe okrog po Vidmu raznašale, ki jih gotovo noben kmet pa tudi krčmar ne potrebuje. Zato je najbolje, da si jih sam poišče, da ne bo mislil, da to ni resnica. Dotični bo pa že povedal, kako so prišle pod njegovo streho. Mimogrede naj bo tudi omenjeno prelaganje premoga iz vročih vozov. Po vseh sosednjih postajah prelaga tak premož postajno osoblje v svojem prostem času in prejme tudi plačilo za to, kakor je pač določeno. A tu na Vidmu tega ni. Kadar je kak voz za preložit, mora to narediti osoblje, ki je v službi, bodisi v postaji ali v postavljalnici. Kdo potegne plačilo za to?

Zato pa kličemo vsem našim sotrpinom, ki se niste organizirali, organizirajte se v Savezu Željezničarjev Jugoslavije, ker to je edina borbeno organizacija, ki se bori za interese vsega željezničarskega proletarijata.

To so vitezi! Udruženje nacionalnih željezničarjev (Zvezarji) je objavilo komuniké, glasom katerega se je vršila v Beogradu seja centralnega odbora gornje organizacije, na kateri se je razpravljalo o ukrepih organizacije z ozirom na nameravana poslabšanja službenih razmer ter plač željezničarjev. Željezničarjem se namerava odvzeti zadnje bonitete, ki so jim še ostale. Službeno pragmatiko, ki je itak za hudiča, se hoče še poslabšati, prometnemu osoblju odvzeti 20 odstotkov doklad, dopuste zmanjšati ter iste zvezati z boleznijo. Ako je n. pr. nekdo bolan, potem se mu najprej odračuni letni odmor, tako da ga sploh ne dobi, če je bil bolan. Tudi režijsko vožnjo se hoče znatno podražiti. Vse to dela naši »stanovski« organizaciji neprilike, ker je ista baje zelo močna. Enkrat šteje 25.000, drugič zopet 35.000 in zopet kar 70.000 članov. In ker željezničari verjamejo na moč ter uspehe Zveze, zato zahtevajo akcije. Zveza pa je že davno vse adute izgrala in sedaj je v škripcih. Uprava pa pozna svojega otroka dobro, da bi isti raje napravil iz golega patriotizma samomora, kot da bi se boril proti upravi za pravice svojih članov. Ja in kako neki? Zolto organizacijo vodijo visoki funkcionari željeznične uprave, ki imajo večkratni eksistenčni minimum, medtem ko ga nad 80 odstotkov uslužbencev nima. Ti vodje nacionalnih, ki zastopajo delodajalce in ne delojemalce, so že pred leti kategorično izjavili, da »štrajkovati neču nikada«! Ker to naprej povedo, kakšnega sredstva se potem sploh naj poslužijo, če hočejo doseči uspehe? O ja: Zvezarji imajo še eno skrajno obrambno sredstvo in tega se baje sedaj nameravajo poslužiti. Centralni odbor je sklenil, ako bo g. minister še nadalje sitnaril, da Zvezi ne preostaja nič drugega, kot da bo morala razmišljati o razpustu organizacije! To vam je torej bojovna organizacija, to je armada, ki vrže puške v koruzo, ko se bliža sovražnik, pa dezertira. Ali pa se bo minister ustrašil

zvezarske grožnje o razpustu? Ako bi mu bilo res kaj na tem ležeće, tedaj zgolj radi tega, da ne bi potem zvezarski pristaši zbežali k pravi ter edino resni ter bojevni strokovni organizaciji, t. j. v Savez železničarjev Jugoslavije. Samo radi tega postoji žolta organizacija, da zadrži ter razdvaja železničarje. Zato slab položaj železničarjev, zato krivice, redukcije ter kazni na vseh konicah in krajih. Svetujemo zvezarjem, da predno si denejo vrv za vrat ter razpuste organizacijo, da prirede še en »kongres« s plesom ter bakljado in da ne pozabijo poslati udanostne brzjavke g. ministru ter se mu lepo zahvalijo za vse — udarce!

Profesionisti na razpotju.

O društvu profesionistov v zadnjem času ni bilo nič slišati, njih list je zaspal, pobirala se je le še članarina, v kolikor se je pobirala. Na tihem se je govorilo, da je to društvo le še firma, v resnici pa so že člani Zveze itd. Te govornice pa so vzbudile nekatere treznejše profesioniste, ki se s takim »včlanjenjem« v Zvezo ne strinjajo in ki so že sami uvideli napako, ki se je naredila z ustanovitvijo samostojnega kategorijskega društva ter so začeli razmišljati: Kam? Ali ostati neorganiziran, ali se pridružiti »Zvezi« ali »vstopiti« v »Savez«? Drugega izhoda ni.

Nočemo vplivati na njih svobodno odločitev. Izbirati imajo le med prosjačenjem in čakanjem na podarjene drobtine in pa med bojem za pridobitev ugrabljenih pravic, za boljšo bodočnost.

Kdor upa na »uvidevnost« uprave, ki bo dobre delavce nagradila, kdor upa na darove in drobtinice, ki bodo padle od kapitalistove mize, naj krene na desno.

Kdor pa se zaveda, da rešitev delavca bo delo delavca samega, kdor se zaveda potrebe enotne, močne, razredne bojne organizacije, kdor se ne plaši pred bojem za pridobitev pravic, bo krenil v »Savez Železničarjev Jugoslavije«.

Sekcija vlakospremnega osobja Ljubljana sklicuje 18. februarja 1928 ob 7. uri zvečer odborovo sejo. Odborniki se imajo te seje polnoštevilno udeležiti; kdor pa je zadržan, naj sporoči, zakaj se ne more udeležiti. Seja se vrši v prostorih organizacije na Karl Marksovem trgu 2 (Delavski dom).

Clanski sestanek vlakospremnega osobja se vrši istotam 18. februarja 1928 ob 7. uri zvečer. Ker se bo razpravljalo o važnih vprašanjih, je potrebno, da se tega sestanka udeleži vse prosto vlakospremno osobje.

Vprašanje direkcije.

Vlakospremno osobje je izpostavljeno vedno hujšim šikanam in naravno neopravičenim kaznim. Osobje se že sploh več ne zagovarja, ker dobi kazenski odlok v vsakem slučaju in na njem običajno frazo: Vašega zagovora se ni moglo pripoznati. Navedemo en primer: »Ker se je ugotovilo po izvršeni preiskavi in zaslišanju, da ste zakrivali nepravilnost, nerednost, malomarnost v izvrševanju službe s tem, da ste se nezadostno zanimali za pravilno prekurjenje vlaka, se kaznuje z globo 20 Din.«

Kaj je zakrivil kaznovani sprevodnik? Ko je prišel in prevzel svoje vozove, je videl, da kurjava ne gre skozi vse vozove, je to dvakrat javil vlakovodji, ki je nato opozoril strojevodjo.

Krivda je bila v resnici na slabih kurilnih ceveh, oziroma pri stroju. Uprava pa se za to ne zanima, ampak enostavno kaznuje sprevodnika.

Prosimo direkcijo, da nam raztolmači, kaj bi moral sprevodnik v danem slučaju storiti in ji končno svetujemo, da naj formularje za kazenske odloke spremeni v toliko, da bo vstala besedilo: »Kazen je bilo izreči, ker ste kršili te in te odredbe. V danem slučaju bi morali tako in tako postopati.«

Naj direktor to odredi, da bodo morali gospodje na direkciji, kadar kaznujejo, kaznovanemu tudi vedno povedati, kako bi moral v dotičnem primeru izvršiti službo in zagotovimo vam, da se bodo kazni takoj za 50 odstotkov znižale.

Vijesti Oblasnog Sekretarijata Zagreb.

Iz zagrebačke radionice.

U zadnjem broju izvijestili smo opširno o ishodu izbora za radničke povjerenike u toj radionici, koji su svršili sa povoljnim rezultatom za nas. Ovaj povoljan rezultat dobro je

uticao na sve naše pristaše i simpatizere. Savjesnost i poštivnost naših povjerenika isto djeluje povoljno, što dolazi do izražaja u dnevnom prirastu novih članova. Uz takovu poštivnost naših povjerenika i živu saradnju sviju članova naš naredni izborni uspjeh biti će daleko veći. U tome pravcu moramo u buduće raditi živo, jer radnički interesi u radionici biti će tek tada pravilno zastupani, kada će većina povjerenika biti naša.

Odmah iza izvršenih povjereničkih izbora zatekao nas je novi radnički Pravilnik. Čim smo ga bolje upoznali bilo nam je jasno, da treba mnogo i živo raditi, pa da se grube i oštre strane njegove bar nešto otupe. Na naš predlog prišlo se odmah sazivu jedne opće železničarske konferencije, koja se sastala 22. I. i na kojoj smo u zajednici sa »nezavisnima«, nacionalnima i društvenim ložacima riješili, da poradimo svestrano u pravcu izmjena nevaljelih odredba toga Pravilnika. Sa tom svrhom bio je izabran jedan »Akcioni Odbor«, koji još uvijek izrađuje protupredloge sadanjem Pravilniku. Prije toga bila je za 13. I. isto na naš predlog, sazvana velika radnička protestna skupština u železničku kantine, na kojoj je drug Korene radnički Pravilnik podvrgao vrlo opširnoj i stvarnoj kritici, sa kojom su se složili svi radnici. Sa drugom Korenejom su se kraćim izjavama solidarizirali i drugovi Koleča i Pintar.

Kod uprave radionice izvršeno je isto već nekoliko intervencija, od kojih su neke svršile sa pozitivnim rezultatom. Zatraženo je: da se potpore i hranarine isplaćuju na vreme, a najkasnije jedan dan iza izplate plata; na naš zahtjev povraćene su radnicima oduzete legitimacije itd. Nekoje intervencije još su u rješavanju.

Ove informacije o radu zagrebačkih radničkih povjerenika upućujem drugovima u svima drugim radionicama i ležionicama sa apelom, da i oni podju našim stopama: organizacijom i živim radom napred. Radnički povjerenici, razumije se samo takvi, koji su proizašli iz organizacije i iz sredine, gdje su radnici organizovani, mogu radnicima učiniti mnogih usluga i za njih vrlo korisno djelovati. Naročito posle ovog novog Pravilnika namiču se radničkim povjerenicima toliko mnoge dužnosti u obrani radnika, da će radnici, gdje svojih povjerenika imati neće, to na svojim moralnim i materijalnim pravima i te kako osjetiti. Pozivam drugove radnike i pomoćno osoblje na svim prugama i u svim jedinicama, da se prime posla na dizanju organizacije. Za sve informacije u radu na organizaciji i radu oko obrane interesa radničkih obraćajte se na nas u Zagreb. Adresa za te informacije je slijedeća: »Železničarski Povjerenik, Savez Železničara Jugoslavije, Nova palača Središnjeg Ureda, Zagreb.«

Sa radničkim pozdravom:

Radnički povjerenik,

Sisak.

Novi radnički Pravilnik mnogo pridonosi tome, da se umrtvljeni duhovi uzbibaju, da izadju iz svoje letargije i da na vidljiv način dadu oduška svome raspoloženju nad onime, što im se naturuje preko njihove volje, a što u stvari nije ništa druge već degradiranje i oduzimanje onog, što smo i do sada imali. U prirodi je čovjeka, da teži podizanju i napredku, pa kad mu se stave stege, on se bunji, diže, revoltira i nastoji, da se tih stega otrese. Svi železničari, ne samo radnici, vide u novom radničkom Pravilniku stegu svoje slobode, svoje zarade i prava. Isto tako i težnja, da se tu stegu razbije ili prepreči, opća i spontana je. Kao kad gori zajednička kuća prilazi se i zajedničkom gašenju. A ovdje zaista gori zajednička kuća; ako će se pogoršati uslovi života jednih, radnika, pogoršati će se i drugih, imenovanih. Ovo zajedničko osjećanje opasnosti privuklo je na protestni železničarski zbor preko 200 učesnika, koji su u subotu na večer 28. I. u prostoriji hotela »Šandor« vrlo bučno negodovali nad stanjem, koje se novim radničkim Pravilnikom i drugim raznim

naredbama nad železničare donosi. Sve organizacije, svi funkcioneri i sve struje bile su na zboru zastupane i u gledanju na situaciju isto potpuno jednodušne: da treba zajednička i jedinstvena organizacija, jedinstvena i odlučna borba za očuvanje još ono malo dobra, koja se u železničarskoj službi ima. Organizacija i borba bili su geslo ove vanredno posjećene i uspjele skupštine.

Skupština je počela točno u 8 sati na veće opširnim referatom drugog Pongračića iz Zagreba, koji je podnio izvještaj o svima stranama radničkog Pravilnika, medju kojima ima vrlo malo dobrih. Dok se Pravilnikom potpuno ništa ne daje, dotle se mnogo oduzima, pa ni ono oduzeto nije zagarantovano. Novi Pravilnik izručuje radnike na milost i nemilost pretpostavljenima, koji nisu ničim obavezani, da i jedno radnikovo pravo poštuju. Ovakav sadržaj Pravilnika nuka nas od prvog početka, da mu navjestimo odlučnu borbu i upremo sve sile, da se on izmijeni i popravi. Sa tim ciljem sazvane su u cijeloj zemlji velike protestne skupštine i jedna delegacija uputila se je izravno do ministra saobraćaja sa zahtjevom, da pristane na sazivanje sviju železničarskih organizacija, koja će Pravilnik »sporazumno izmijeniti«. Dalje je zboru bio podnešen izvještaj o najnovijoj naredbi ministra, kojom se svo železničarsko osoblje teško vrijeđa i dovodi do nesigurnoga i teškoga stanja. Isto tako govoreno je i o namjerama o snižavanju plata imenovanom osoblju i doplataka za egzekutivnu službu. Sva ova izlaganja bila su pažljivo saslušana i jednodušno se zbor složio time, da protiv svih ovih nepravdi treba voditi živu i sistematsku borbu.

U diskusiju po dnevnom redu javili su se drugovi Klinc, Dropučić, Devčić i Zečić. Drug Klinc je naglasio potrebu, da svi železničari u borbu treba da su solidarni i da im ništa nije za očekivati od bilo koje buržoaske stranke. Sve su one jednake i protiv nas radnika. Drug Dropučić je opširno govorio o potrebi čim čvršćeg zbivanja redova, jer samo zbijeni redovi kadri su odoljeti ataci, koja se na naša prava čini. Drug Devčić u ime nacionalne organizacije izjavio je doslovce ovo: »Slažemo se, da radnički Pravilnik ne vredi i da ga treba rušiti. Radnički Pravilnik ovakav kakav, s njim dolje.« Ovu izjavu zbor je sa simpatijom pozdravio. Drug Zečić imao je namjeru, da u mutnome nešto ulovi za hrvatsku seljačku stranku, govoreći nejasno i besmisleno o »jedinstvenom« železničarskom pokretu. Nu i on nije imao kud, pa se je izjavio, da se sa našom borbom slaže. Bilo mu je uzgred odgovoreno, da nijedan pristaša hrvatske seljačke stranke nema mnogo razloga, da se na radnički Pravilnik buni, jer je istome pripomogao doći u život i svojevremini sekretar u ministarstvu saobraćaja g. Košutić, koji je član te stranke. Da je ta stranka mislila dobro o radnicima, ona bi bila nastojala, da Pravilnik izadje tada i da bude bolji nego je. Tko želi jedinstvenu železničarsku organizaciju mora nastojati, da najprije on sam njen član postane, pa tako i Zečić. Inače je svako govorenje samo mlaćanje prazne slame. Oni koji su u borbi, su junaci, a ne oni, koji gledaju sa strane.

Zborom je počeo, rukovodio i svršio drug Špišić. Zbor je svršio iza 10 sati u veće sa apelom na sve železničare, da čvrsto zbiju redove u jedinstveni Savez i pomoću njega vode borbu za svoje održanje i poboljšanje. Svi učesnici su se u redu i miru razišli.

Jasenovac.

U nedjelju 29. I. održavali smo ljepo posjećenu i vrlo uspješnu skupštinu organizovanih i neorganizovanih železničara. Interes za sastanak bio je u toliko veći, jer se znalo da dolazi delegat iz Zagreba, a govor drugog Pongračića sve nas još naročito podbudio, da u radu za organizaciju istrajemo.

Drug Pongračić učinio je najprije opširno tumačenje Radničkog Pravilnika, a iza toga isto tumačenjem dao nam upute za rad, kojim moramo prosljediti, ako želimo naše teško stanje popraviti. Kao najvažnije naglašeno je: istrajati u organizaciji i u borbi. U redove organizovanih treba privući sve železničare, bez obzira na rang i

položaj, jeli su mu ruke žuljave ili pak nosi kakovu pertlu. Samo tada, ako ćemo svi biti složni u jednoj organizaciji i to u takvoj, koja se za nas bori, moći će za sve nas da nastupi bolje stanje.

Po svršenom govoru delegata razvila se opširna rasprava o svim prilikama, koje kod nas vladaju. Bilo je žalba na postupak nadgl. pruge, koji čini vrlo teške ispade na štetu radnika. Tako je objavio, da moraju svi radnici ići na rad u Split, ma da on niti je zvan niti smije koga na to siliti. Mnogo ima žalba i na nekog ključara Marka, koji se isto upliće u poslove nadglednika i pripomaže, da se jedne radnike šalje sa posla kući, a druge protežira na posao. Bila je izjavljena i ostra žalba na postupak žutih, koji još uvijek na silu ustežu članarinu i učlanju u svoju organizaciju i takovalica, koja za to nisu nikada dala pristanak.

Pri koncu je još jednom od sviju prisutnih naglašeno, da se ima poraditi živo na organizaciji i stvaranju međusobne sloge, jer je to jedini put i jedino sredstvo, pa da se suzbiju i spriječe sve nepravde.

Zidanost.

Čudne razmere so nastale na našoj progi. Ni pa nam vseeno, da se moramo baviti s takimi sredstvi. Ker je pa naša potrepiljivost prekipela do vrhunca, smo primorani, da se oglašimo v našem »Železničaru«, da povemo, kako se danes z nami postopa. Kaznuje se nas za vsako malenkost in povrh tega so pri nas še taki ljudje, da si kar sami prisvojijo nekakšne pravice in to nam dokazuje sledeči slučaj: V nočni službi dne 21. na 22. decembra 1927 sem dobil nalog od g. prometnika Z., da odstavim pri vlaku 651, ki je stal na tiru št. 2, dva pokvarjena voza na tir št. 5. Ker pa je bilo treba premikati z 24 vozmi, sem rekel g. prometniku Z., da z ozirom na teren in lego tirov ne morem sam premikati in odstaviti vozove. Dobil sem odgovor: »Rekel sem vam, vozove odstaviti in glejte, da jih odstavite.« Ker pa jaz dela glasom premikalnih predpisov nisem mogel izvršiti sam, sem prošil ponovno g. prometnika za pomoč. Nato sta prišla tekem 15 minut en kretnik in en zavirač od vlakovne skupine, da smo to delo izvršili. Ko sem pa prišel po končanem delu oz. premiku k g. prometniku Z., mi on reče, da mi bo odtrgal dve uri premika, kar je tudi storil. Jaz pa mislim, da če sem kaj zakrivil, naj se me kaznuje, nikakor pa ni na mestu, da se mi odtrga premik, radi tega, ker tega dela nisem mogel sam izvršiti. Končno bi še vprašali direkijo, ali je dovoljeno, da se prometnik v nočni turi kar po večkrat od strani iz službe na tovrnem kolodvoru in gre na osebni kolodvor?

Kranjska gora.

Na Svečnico dne 2. febr. 1928 smo imeli pri nas javen železničarski shod, ki je bil za naše prilike naravnost izredno obiskan, saj se ga je udeležilo nad 30 železničarjev. Poročal je s. Stanko o delavskem pravilniku, nameravanih nadaljnjih redukcijah, ki jih hoče uprava izvesti ter pozival vse na delo za organizacijo, ker edino v skupnem in složnem nastopu vseh železničarjev od zadnjega delavca do uradnika bo mogoče navalu reakcije kljubovati. Zato vsi do zadnjega v Savez železničarjev!

Strokovni vestnik.

Iz bolniške blagajne.

Delegati, izvoljeni na listi »Saveza železničarjev« so predložili skupščini bolniške blagajne 12. februarja 1928 sledeče predloge:

Oblastni skupščini bolniškega fonda v Ljubljani.

Na zadnjih dveh skupščinah bolniškega fonda v Ljubljani so bili soglasno sprejeti predlogi skupščinarjev glede:

a) Spremembe pravilnika bolniškega fonda;

b) dajatev hranarine delavstvu za slučaj zdravljenja v centralni ambulanti, kadar izgubi za ta čas plačo;

c) ureditev zdravljenja v toplicah in kopališčih ter zobozdravljenja.

Skupščina ugotavlja, da do danes ni centralni upravni odbor in ne glavna skupščina izvršila niti enega gornjih sklepov in predlogov, dasi so za železničarje zlasti za delavstvo vitalno važni, pač pa so se dajatev fonda v nekaterih slučajih še poslabšale (zdravljenje v sanatorijih, toplicah). Uposrevali se niso gotovi sklepi oblastnega upravnega odbora, ampak so bili v slučajih, ko se je šlo za koristi osobja, od centralnega upravnega odbora spremenjeni, odnosno odklonjeni.

Proti takemu postopanju glavnih instanc uprave bolniškega fonda oblastna skupščina ljubljanska protestira ter sprejme sledeči sklep, ki naj se predloži glavni skupščini v reševanje in sprejem:

1. Glavna skupščina bolniškega fonda skleni, da se iztirja od ministarstva saobraćaja ves za preteklo poslovno dobo dolžni znesek na prispevkih, za kar naj centralni upravni odbor porabi vse potrebne mere.

2. Glavna skupščina bolniškega fonda naj definitivno sprejme novi pravilnik bolniškega fonda, ki naj vsebuje sledeća določila:

a) Zavarovani morajo biti vsi železničarji, njih rodbine, nastavljeni in delavstvo, pogodbeni delavci in snažilke;

b) hranarina se izplačuje 100odstotna za 52 tednov in sicer redno koncem meseca zajedno s plačoj;

c) lečenje v bolnicah, sanatorijih in toplih naj bo brezplačno za vse člane fonda da ter naj jih nosi bolniški fond. Lečenje pristojno za ves čas, dokler pripada hranarina, to je za vse do enega leta;

d) budžetiranje od strani centralne uprave naj se ukine ter naj bo vsak oblastni upravni odbor avtonomen, vsako leto naj se le določi gotov rezervni kredit, s katerim razpolaga centralna uprava za nepredvidene slučaje;

e) fakultativni člani bolniškega fonda tudi lahko postanejo vsi provizionisti, rentnerji in miloščinariji;

f) sklepi glavne skupščine naj postanejo takoj izvršni;

g) prispevek ministrstva naj vplačujejo posamezne oblastne direkcije direktno oblastni upravi in sicer na ta način, da mesečno nakažejo upravi na njen tekoči račun isti znesek, kakor so ga vplačali člani.

3. V smislu čl. 62 pravilnika o bolniškem fondu naj se izplačuje hranarina delavstvu v vseh onih primerih, kjer članu vsled zdravljenja v centralni ambulanti odpade mezd, ker spada po čl. 56 tudi specijelno zdravljenje med zakonite dajatve bolniškega fonda.

4. Odobri naj se nastavev zobozdravnikov v vseh večjih centrih, kakor je že sklenil oblastni upravni odbor.

Ljubljana, dne 1. februarja 1928.

Oblastna skupščina bolniškega fonda v Ljubljani.

Po dosednji praksi so se nakupovale od strani centralne uprave bolniškega fonda v raznih krajih Dalmacije, Srbije in Bosne v zdraviliščih in toplih hiš v svrhu zdravljenja železničarjev ter je bilo pri tem zapravljenih več milijonov denarja bolniškega fonda, ker nakupljene hiše niso odgovarjale potrebam. Članstvo bolniškega fonda v ljubljanski direkciji se teh domov sploh ni moglo posluževati vsled velike oddaljenosti, prevelikih izdatkov za oskrbovalne stroške itd. Ker je v Sloveniji več krajev, ki so zdravniško priporočeni za zdravljenje, predlagamo, da skleni oblastna skupščina, da se osigura potreben kredit za postavitev zdravilišča in okrevališča za bolne železničarje v območju ljubljanskega bolniškega fonda v kraju, ki ga spozna za najbolj primernega zdravniška komisija, odrejena od oblastnega upravnega odbora.

Ljubljana, dne 1. februarja 1928.

Na glavni skupščini bolniškega fonda v Beogradu bodo naši sodruzi energično nastopali, da se ti predlogi usvoje in izvedejo.

Sekcija profesionistov in pom. delavcev.

Centralni sekretariat delavskih zbornic v Beogradu je poslal ministru saobračaja radi delavskega pravilnika sledečo predstavko:

Ministarstvu saobračaja, Beograd.

»Službene Novine« br. 298 od 31. XII. 1927 donele su pod brojem 408 Pravilnik o pomoćnom osoblju državnih saobraćajnih ustanova u resoru Ministarstva Saobraćaja.

Povodom toga ovome sekretariatu čast je podneti Vam sledeću predstavku:

Donošenje Pravilnika o pomoćnom osoblju popratilo je čitav niz žalbi železničkih organizacija preko javnosti, da te organizacije kao priznati zastupnici zainteresovanog osoblja, oko izrade toga Pravilnika ne samo da nisu učestvovali, nego nisu ni za mišljenje pitane. Zainteresovano osoblje na taj način, o jednom pitanju, koje je za njega životno, nije imalo mogućnosti, da, kao druga strana ma na koji način kaže svoje mišljenje i izrazi svoje zahteve i želje. Pravilnik je dakle jednostavno propisan.

Već sa te formalne strani učinjena je krupna pogreška, jer su pogazene odredbe zakona o zaštiti radnika, koje otvrdjuju: 1. da se radni odnosi između vlasnika preduzeća i njihovog pomoćnog osoblja regulišu individualnim ili kolektivnim ugovorom, koji se ni u kom slučaju ne sme kositi sa odredbama ovog zakona (§ 5) i 2. da radnici za zaštitu svojih ekonomskih, kulturnih i moralnih interesa uživaju slobodu udruživanja u specijalna udruženja (§ 35). Ta odredba o slobodi sindikalnog organizovanja u zakonu svakako je namenjena shvatanju, da bi poslodavci takve organizacije pri regulisanju položaja svojih radnika, morali priznavati i sa njima u svemu što se odnosi na radnike i nameštenike, saradivati. Zakon, dalje, predviđa i ustanove radničkih povjerenika (§§ 108, 119, određujući 1. posredničku ulogu radničkih povjerenika u regulisanju radnih odnosa radnika i 2. dužnost poslodavaca, da sa radničkim povjerenicima propisane poslove avršava. Zakon je i time hteo, da zaštiti radnike, kako se o njima ne bi radilo bez njih i kako bi im sačuvalao uticaj druge ugovorne, dakle, ravnopravne strane. U izradi Pravilnika, međutim, nisu saradivali ni radnički povjerenici, pa je i ta strana zakonskih propisa mimođjena, pogazena. Najzad ovome Sekretariatu u ime Radničkih komora čast je podvući, da je pri izradi Pravilnika mimođjena saradnja i Radničkih komora i da je i u tome pogledu otvoreno pogazena odredba Zakona o zaštiti Radnika, koja propisuje:

»Državne vlasti dužne su sve zakonske projekte, urede i naredjenja, kojima se direktno ili indirektno u pitanje dovede interesi radnika ili nameštenika, pre nego što bi bili sankcionisani, uputiti Radničkim Komorama na mišljenje.«

Ovaj Sekretariat žali, što mora da izvrši ove konstatacije, jer zna, da su u svima naprednima državama državna preduzeća ona, koja 1. strogo paze, da se poštuju moralna prava radnika a to je kod nas njihovo Ustavom i zakonom utvrđeno pravo, da ih se prizna kao ravnopravne i kod svršavanja njihovih stvari ne radi se bez njih već sa njima i 2. da, osim te moralne strane, državna preduzeća budu ona koja privatnima daju primer za ugled, kako radnici na radu i za svoj rad treba da budu zaštićeni i obezbeđeni.

Osim formalnih zameraka o načinu, kako je do Pravilnika došlo, moramo na žalost učiniti i stvarne zamerke. I u tome pogledu pogazene su odredbe Zakona o zaštiti radnika, koji utvrdjuje: da se kolektivni i individualni ugovor «ni u kom slučaju ne sme kositi sa odredbama ovog zakona» (§ 5). Te odredbe su pogazene n. pr. sledećim ustanovama Pravilnika: Da radno vreme, produženo za slučaj potrebe iznad osam časova dnevno, neće biti plaćano kao prekovremeno (čl. 26), ili, u drugom slučaju, platiće se sa 25% više (čl. 47). Iz ovih otvorenih vrata za produženje radnog vremena, proizlazi dalje gaženje zakonskih odredaba: 1. što nigde ni reči nema o zakonom propisanom specijalnoj Inspekciji Rada, koja bi davala odobrenja za produženja rada i 2. nigde ni reči nema o ustanovi radničkih povjerenika, koji bi na tim odlukama saradivali.

Pored ovih odredaba, koje su direktno u suprotnosti sa zakonom, Pravilnik u osnovici svojoj odstupa od t. zv. uobičajenih, stečenih prava, koja svuda važe kao minimalna i zagarantovana. Tako je 1. za stalnost osoblja, koja se pre sticala sa jednom godinom rada, po novom Pravilniku traži pet godina rada. 2. Penzija se pre sticala sa osam godina, a po novom pravilniku stiče se posle petnaest godina. 3. Novi Pravilnik smanjuje postojeće nadnice. Najzad, odredbe Pravilnika pogledu penzionog osiguranja u garantnom su suprotnosti sa shvatanjem samouprave. Pravilnik utvrdjuje, da terete osiguranja snose osiguranici, a državne saobraćajne ustanove pripomaćuće ovaj fond samo eventualno, u koliko na tu svrhu budžetom bude odobreno sredstava. Definitivno je dakle samo ono prvo: Da osiguranici, radnici plaćaju (čl. 59). Ali ustanovom toga penzionog osiguranja rukuju detaširci, koji neplaćaju, jer je odnos u upravi pet detaširanih virilista, prema tri izabrana u ime onih, koji plaćaju (čl. 61). Samouprava je dalje poništena i odredbom: Da Ministar Saobraćaja može da poništi odluke penzionog odbora (čl. 65), da taj odbor raspušta kad nadje za shodno (čl. 70) i da iz penzionog fonda, za koji nije obavezan u budžet da unosi, određuje nagrade za rad članovima Odbora.

Ovi u kratko izneti momenti verujemo, da su dovoljan razlog da Ministarstvo primi naš predlog:

Da se izdati Pravilnik o pomoćnom osoblju povuče i izradi novi, koji će se saobraziti duhu zakonskih odredaba i poštovati stečena prava železničkog radničkog osoblja.

Moleći to Ministarstvo za odluku po ovoj prestavci, molimo, da primi uverenje našeg odličnog poštovanja.

Centralni Sekretariat Radničkih komora u Beogradu.

Sekcija vlakopratnog osoblja Zagreb.

Zbor vlakopratnog osoblja.

24. I. održavalo je vlakopratno osoblje u Zagrebu, u saveznim prostorijama, vanredno posjećeni zbor. Ovaj ljepi posjet ima se pripisati aktuelnosti dnevnoga reda, koji je taj zbor imao da raspravi: Protest protiv nepravednih turnusa, kasarne, bunde itd. Interes za zbor je bio pojačan još dolaskom delegata iz Ljubljane, druga Korošca, koji u organizacioni rad vlakopratnog osoblja unosi mnogo stvarnosti i stručnosti. Zboru je predsjedao drug Hanz, a po dnevnom redu govorili su drugovi Lušetić, Korošec, Pongračić, Glavanović, Hanz i Bajić. Svi govornici bili su u svojim razlaganjima opširni i stvarni, što je na sve prisutne učinilo najbolji dojam. I ovoga puta je dokazano, da u našem Savezu postoji sveopća težnja, da se pomogne svakoj železničarskoj kategoriji u njezinom teškom položaju, kao i to, da se požrtvovnim i stručnim radom u tom pogledu mogu postići uspjesi. Da se u težnji za boljim životom i boljim službenim i plaćevnim odnosima ne postizavaju veći uspjesi, ima se najviše pripisati indolentnosti železničarskih kategorija samih, koje su najviše neorganizovane i u radu za sebe neaktivne. A stvarno pravo na nešto boljeg i ljepšeg u životu stiče samo onaj, tko se u tom smjeru bori i radi.

Nakon svestrane diskusije po svima točkama dnevnog reda bila je jednoglasno usvojena sljedeća prestavka za Direkciju u Zagrebu:

1. Osoblje teretnih partija, koje je u turnusu i van turnusa, moli, da se formira još jedna partija, t. j. da se od sadašnjih 13 učini 14; osoblju, koje je u rezervi, da mu se da više i dovoljno odmora.

Razlozi:

Prijavak u službu na stanici Zagreb glk. za stanicu Zagreb Rk. treba učiniti 2 sata prije redovitog odlaza voza, a posle dolaska voza izgubi se još po jedan sat dok se vrati sa Zagreb Rk. u Zagreb glk. To se ne računa uopće u službu ma da se vrijeme gubi u interesu iste, a na svoju ličnu štetu.

Drugi razlog potrebe ovom preformiranju partija su velika zakašnjenja, radi kojih osoblje izgubi odmor van domicilne stanice, a često i u domicilnoj stanici. Velika zakašnjenja čine se naročito na pruzi Zagreb—Koprivnica, a redovito se povećava još i time, što radi preopterećenosti stroja mora se voz otpremati u dva dijela na pruzi Carevdar—Lepavina, čime osoblje izgubi sav odmor, što bi ga trebalo imati u Koprivnici i vraća se bez počinka.

Osoblje, koje je u rezervi, kao kočničare i vozovodje, tjera se u službu neprestano i bez dovoljnog odmaranja nakon 4 do 6 sati kako je došlo iz službe. Za tako kratko vrijeme nije moguće odmoriti se, a kako to stanje traje već dulje vremena, to i negodovanje osoblja biva sve veće.

2. Kasarne: na stanici Gračac kreveti su u vrlo lošem stanju tako, da se leži na golim daskama, jer u slannjaci nema slame niti u jastucima, postelina je zamazana, nema rasvete, isto i umivaona je u lošem stanju. Moli se Direkciju, da ovo stanje hitno popravi.

Kasarnama u Karlovcu, Srpskim Moravicama i Splitu isto treba posvetiti veću pažnju.

3. Vlakopratno osoblje još jednom moli, da ga se liši dužnosti drugih službi i rada po direkcijem kancelarijama tako dugo dok je vlakopratno i egzekutivno, a ne kancelarijsko.

Nakon prihvata ove prestavke zbor je zaključio, da se ima prići najživljem radu oko organizovanja vlakopratnog osoblja, kako među tim osobljem barom u Zagrebu, nebi bilo nikoga tko bi stajao po strani. Posle Zagreba treba tom istom poslu da se pridje svagdje, gdje vlakopratnog osoblja ima. Samo puna organizovanost i živ rad, stručnj železničarski rad, kadri su železničarskom osoblju pridonjeti nešto boljeg i pravednijeg. To je bila zaključna parola ovog zbora.

Kaj je z izplaćilom diferenc nastavljencom povodom prevedbe?

Od prevedbe teče sedaj že peto leto, nastavljenici imajo pravico do diferenc od starih plač na nove plače, par služiteljev je bilo tako srečnih, da so v letu 1926 dobili diferenco izplačano, v letu 1927 pa se je na nadaljevanje izplačil pozabilo in ako se bo izplačilo tako nadaljevalo, še otrok otroci ne bodo prišli do tistih par dinarjev. Mogoče tudi uprava na tihem računa z zakonskim določilom, da po petih letih terjatev iz službenega razmerja zastara ter si misli, da bo tako ta dolg lepim potom izbrisan. Da to prepreči, je »Savez železničarjev« vložil tožbo za izplačilo difference in sicer v imenu neke prizadete vdove.

Iz skupščine bolniškega fonda.

V nedeljo, dne 12. februarja 1928 so se obdržale pri vseh oblastnih upravah skupščine bolniškega fonda, ki so zadnje pred novimi volitvami. V Ljubljani se je vršila skupščina v prostorih okrožnega urada in je trajala neprekinjeno pet ur. Prečitala so se obširna poročila oblastne uprave, centralne ambulance, obračun ter proračun za leto 1928.

Debata, ki se je vodila k poročilu o delu v pretekli poslovni dobi, je bila trezna in zanimiva. Udeležili so se je sodruzi Kitek, Smazek, Bahun in g. Bokšič.

Refren vse debate je bil, da riba pri glavi smrdi, da se zakon tam, kjer predpisuje pravice, ne izvaja, ker generalna direkcija ne plačuje svojega prispevka. Avtonomija posameznih oblastnih uprav je le na papirju. Skupščina je soglasno protestirala proti sabotaži, ki jo vrši generalna direkcija ter je bilo naročeno upravnemu odboru, da v svojem poročilu o skupščini povdari kršitev določil, ki imajo zakonsko veljavo. Minister saobračaja naj naloži svojem »socialno-humanitarnemu odseku«, da izsledi krivce, ki so zakrivali, da generalna direkcija ne vplača avtomatično mesečno v fond isti prispevek, kot ga vplačajo železničarji ter da se te krivce tudi kaznuje.

Ostali debatanti so jasno podčrtali delo centralnega upravnega odbora, ki si lasti vse pravice, krši zakone in anulira sklepe, ki jih je oblastni upravni odbor sprejel v interesu vseh železničarjev. Tu se je podčrtalo, da je ljubljanski oblastni odbor sklenil plačati za zdravljenje v kopališčih vse stroške, centralni odbor pa je dovolil le 15 Din, nadalje da se v sanatoriju na Golniku plača celotna preskrba, kar je tudi centralni odbor preprečil itd. (Centralni upravni odbor je v rokah gospodov, ki pripadajo nacionalni organizaciji.)

Končno so bili soglasno sprejeti predlogi, ki jih prinašamo na drugem mestu.

Odlikovanja.

V času, ko se spleta železničarjem najhujši bič in ko se jim odvzemajo zadnje pravice, izdaja reakcionarni delavski pravilnik, ukinja dopuste, 20% doklado, povišuje režijsko vožnjo, so bili glasom zadnje ministrske okrožnice odlikovani oni, ki so tudi v najtežjih časih in neprilikah kar najvestneje vršili svojo službo v prid uprave.

Iz območja ljubljanske železniške direkcije so bili odlikovani: Z Belim orlom V. razreda: Momčilo Stefanović, načelnik delavnice v Mariboru. S Sv. Savo IV. razreda: Dr. Aleksander Fatur, Inž. Anton Dolinšek, Inž. Emil Hoffmann ter Feliks Benedek, vsi v Ljubljani. S Sv. Savo V. razreda: Josip Gostiša, dr. Josip Tičar, Inž. Zelenko, Inž. Weinberger, Franc Zemlja, vsi v Ljubljani in Karel Štefin v Mariboru. Z zlato medaljo: Karel Lipoglavšek, nadsprevidnik, Ivan Gregorič, progovni mojster, Ljubljana ter Škofic Virgil, strojni mojster, Maribor. S srebrno medaljo: Karel Zrimšek, kurjač, Ljubljana.

Razno.

Ali so „nezavisni“ v zvezi z ministrstvom?

»Organizovani Radnik« beograjski št. 10 prinaša članek, v katerem se dela norca iz odpusta s. Stanka iz službe in trdi, da je s. Stanko zopet sprejet v službo in le kaznovan z 10 % od plače.

Dobesedno piše:

»Mi smo najodločnejši protivniki tudi take kazni in smo proti vsaki kazni nad uslužbenci, ki se potom svoje organizacije bore za svoje pravice in interese. Ali interesantno je, kakaj »Savez« železničarjev in njegov organi »Ujedinjeni Železničari« kakor tudi ostali socialpatriotski tisk sedaj molče? Zakaj ni ne govore o tej novi pogodbi, ko so iz početka dvignili tako velik hrust? Ker je iz objave v »Službenih Novinah« razvidno, da je Stanko Jurij zopet sprejet v službo in kaznovan z drugo kaznijo.

Zelo interesantno in zagonetno je to molčanje naših ujedinjasev.

Sodrug Stanko je še vedno na cesti.

Ni zadosti, da ga preganja uprava, da hoče uničiti edino razredno železničarsko organizacijo, gospodje nezavisni jih pri tem podpirajo in napadajo mesto uprave raje delavske organizacije.

Železničarji! Stanovanjski najemniki!

S 1. majem 1928 je definitivno ukinjen stanovanjski zakon ter preneha sleherna stanovanjska zaščita.

Hišni posestniki so že sedaj pokazali, kako hočejo to priliko izrabiti. Samo v Ljubljani je doslej odpovedanih 1500 stanovanj, na stotine jih je odpovedanih v Mariboru in drugih krajih.

S 1. majem 1928 bo na cesti sto in sto železničarskih in ostalih delavskih družin, ki ne bodo zmogle visokih najemnin po 500 Din in še več mesečno.

Strokovna komisija za Slovenijo je sklicala za nedeljo dne 19. februarja 1928 v Ljubljani v Mestnem domu ob 9. uri dopoldne

Javen delavski protestni shod,

da protestiramo proti ukinjenju stanovanjske zaštite in zahtevamo od države, samouprave, občin, železniških direkcij in ostalih podjetij, da grade stanovanjske hiše, da se omili stanovanjska beda.

Železničarji! V nedeljo vsi do zadnjega na shod!

Savez železničarjev Jugoslavije.